تکمیلی

ضرورت توانمندسازی جامعه محلی

رضا سعادت

فعال محیط زیستی

رشته کوه زاگرس که پوشیده از جنگل‌های بلوط است در واقع یک جنگل حفاظتی ایجاد کرده که فارغ از همه کارکردهای جنگلی، بیشترین کارکرد آن مربوط به تولید آب در سرچشمه‌های زاگرس است و جنگل‌های زاگرس از این حیث اهمیت دوچندانی پیدا می‌کنند اما در سال‌های اخیر چند عامل باعث تخریب این جنگل‌ها شده است. یکی بحث قانون استراحت جنگل‌های هیرکانی شمال کشور است که باعث شده هجوم برای بریدن و استحصال چوب از جنگل‌های حفاظتی زاگرس به‌منظور تهیه خوراک برای کارخانه‌های چوب افزایش پیدا کند. مورد مهم‌تر اما شغل اصلی مردم محلی در استان‌های زاگرس نشین است که بزرگ‌ترین منبع درآمدشان از طریق دامداری است که به‌صورت مستقیم و پیچیده با مرتع و جنگل مرتبط است. در سال‌های اخیر افزایش قیمت نهاده‌های دامی از یک‌سو و افزایش دام و کاهش سطح مراتع خوش‌خوراک از دیگر سو باعث شد دامداران به سمت جنگل‌ها رفته و حتی از میوه و برگ آنها هم برای تغذیه دام‌های خود استفاده کنند. بعد از آن پا را فراتر گذاشته و به سمت تولید زغال و برداشت بی‌رویه گیاهان دارویی بیش از ظرفیت سرزمین روی آوردند. درنهایت زوال بلوط هم به کمک این عوامل مخرب آمد تا شاهد تخریب پرسرعت جنگل‌های زاگرس باشیم. به نظر می‌رسد در این میان تنها راهکار ایجاد شغل‌های مکمل و توانمندسازی جوامع محلی برای سایر مشاغل است تا تمرکز خود را از روی دامداری بردارند و از سوزاندن و نابود کردن سرمایه‌های خود که درختان بلوط است، دست بردارند. مردم زاگرس‌نشین هم امروز از سر ناچاری سمت تخریب جنگل‌هایی می‌روند که خودشان هم می‌دانند ثروت و سرمایه خودشان هست و تحت مالکیت خودشان است اما چاره‌ای ندارند.

صنایع دستی، مظهر اقتصاد مقاومتی است

وزیر میراث فرهنگی در سفر به اصفهان توجه ویژه‌ای به هنرمندان صنایع‌دستی این استان داشت. سید عزت ا... ضرغامی در حاشیه این سفر گفت: متأسفانه هنرمندان کارگاه‌های صنایع‌دستی در وضعیت خوبی نیستند. این وضعیت در شأن هنرمندان نیست و برای بنده قابل‌تحمل نبود، از این رو باید هر چه سریع‌تر به مشکلات آنها رسیدگی کرد، چراکه معتقدم صنایع‌دستی مظهر اقتصاد مقاومتی است و می‌تواند موجب رونق اقتصادی در جوامع شود. وی ادامه داد: یکی از نیازهای فوری هنرمندان در این کارگاه‌ها، مسأله بیمه است که باید برای اصفهان درزمینه بیمه هنرمندان پرونده مجزایی در وزارتخانه باز شود و این موضوع با قید فوریت پیگیری شود. به گفته ضرغامی از دیگر برنامه‌هایی که باید در حوزه صنایع‌دستی موردبررسی قرار گیرد، ایجاد بازارچه‌های صنایع‌دستی است که هر چه زودتر باید این بازارچه‌ها باکیفیتی مطلوب و در خور شأن هنرمندان اصفهانی ایجاد شود. /جام‌جم دیلی

اگر بلوطی باقی بماند!

قطع درختان بلوط و تخریب جنگل‌های زاگرس در لرستان به بهانه کمبود سوخت از یک سو و نبود درآمد از دیگر سو سرعت گرفته است

تصویر پاییزی از بیشه پیرتون پوشیده با درخت‌های چنار و گردو و بلوط در شهرستان دورود

عکس: جام‌جم

فاطمه مرادزاده

ایران

سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور کشورمان آخر هفته گذشته مهمان مردم خونگرم لرستان در غرب کشورمان بود. نکته حائز اهمیت سفر رئیسی اما توجه ویژه او به همه حوزه‌ها و بخش‌های استان بود، از کشاورزی و صنعت و کارخانه‌های نیمه‌فعال بگیر تا مبحث میراث فرهنگی و گردشگری و محیط‌زیست و منابع طبیعی. جالب‌تر از بازدید و توجه رئیس جمهور به قلعه فلک‌الافلاک خرم‌آباد و تاکید بر رسیدگی به آن تا ثبت جهانی‌اش، شاید توجه وی و هیات همراهش به جنگل‌های روبه نابودی زاگرس و تهیه سند حمایت از این جنگل‌هاست که رئیس سازمان جنگل‌ها در لرستان خبر از بررسی آن در کمیسیون زیربنایی دولت داد.

بحث تخریب جنگل‌های ارزشمند زاگرس و به‌ویژه جنگل‌های بلوط حالا سال‌هاست که زبانزد عام و خاص شده و طرح‌های خرد و کلان بسیاری هم در دولت‌های گذشته برای خاتمه دادن به روند تخریبی آن تصویب و بعضا اجرایی شده اما می‌توان ادعا کرد که هیچ‌یک تقریبا تاثیری نداشته و امروزه این جنگل‌های مولد آب و حیات با سرعت عجیبی در حال تخریب و نابودی‌اند. این را می‌شود همین حالا با یک بازدید میدانی کوچک از شهرستان‌هایی چون دورود که از کانون‌های مهم جنگل‌های بلوط لرستان هستند، فهمید؛ آنجاکه در کنار زوال بلوط‌ها به‌واسطه خشکی و بیماری، محلی‌ها بی‌محابا و بی‌دردسر هر روز به جان صدها بلوط چندده یا چند صدساله می‌افتند و آن را بریده و تکه‌تکه کرده و آتش زده و زغالش را بار خودروی سواری و باری خود کرده و بدون ترس از ایست و بازرسی به بازارهای دورود و شهرستان‌ها و استان‌های همجوار منتقل می‌کنند، یا آنجا که مافیاهای چوب، یکی بعد از دیگری کمر بلوط‌ها را شکسته و بریده و سوار بر وانت‌ها به صنایع چوب‌بری و مبلمان‌سازی شهرستان‌های اطراف می‌رسانند یا آنجاکه در نبود نفت و گاز و سوخت، بلوط‌های نهال و کهنسال یکی یکی داخل بخاری و اجاق‌های مطبخ روستاییان پرتاب شده و صدای جلز و ولز و ناله سوزناک‌شان فضای خانه را پر می‌کند. جنگل‌های زاگرس و درختان بلوط با سرعت عجیبی رو به نابودی‌اند و گفته می‌شود دلیل عمده این تخریب و نابودی‌ها، نبود شغل و درآمد و فقر و بیکاری است، حال آن‌که کارشناسان حوزه‌های مختلف از جمله گردشگری در گفت‌وگو با جام جم تاکید کردند که این سرزمین زیبای باستانی آن‌قدر جاذبه‌های گردشگری چشم‌نواز و سحرانگیز و ناشناخته دارد که در صورت سرمایه‌گذاری روی آنها و ایجاد زیرساخت‌های لازم می‌تواند منابع بزرگی از اشتغال و درآمد برای جوامع محلی ایجاد کند و سایه تخریب به بهانه نبود درآمد و بیکاری را برای همیشه از سر جنگل‌های بلوط زاگرس کم کند.

> لرستان سرزمین رودها و آبشارها و جنگل‌ها و جاذبه‌های طبیعی ناشناخته است، کارشناسان می‌گویند بهترین راه ممانعت از قطع درختان و تخریب جنگل‌ها توسعه صنعت گردشگری استان است

هنوز خیلی از مناطق و روستاهای کشورمان در استان‌های مختلف، از نعمت شبکه گاز طبیعی بی‌بهره‌اند. این مناطق با سهمیه فصلی نفتی که دولت به آنها می‌دهد، خانه‌های خود را در زمستان گرم نگه می‌دارند و عطر غذای گرم از دودکش مطبخ‌شان به هوا برمی‌خیزد. شهرستان دورود لرستان یکی از همین مناطق است. کافی است سری به برخی روستاهای آن بزنید تا صف بشکه‌های بزرگ رنگارنگی که پشت هم ردیف ایستاده‌اند تا با نفت سهمیه‌ای پر شوند را کنار معابر ببینید. اگر اخبار مربوط به سوخت زمستانه روستاییان را زیر و رو کنید، مشاهده می‌کنید که گلایه از کمبود سوخت نفت در زمستان مربوط به یکی دو سال اخیر نیست و از دهه‌های پیش، هر سال سر سیاه زمستان از مناطق زاگرس‌نشین به گوش می‌رسیده و کمتر دوا و درمانی هم داشته است، آن‌قدر که روستاییان خود به درمان درد خود بپردازند. درمان نبود سوخت و خانه‌های سرد و اجاق‌های خاموش برای جنگل‌نشینان هم چیزی نیست جز بریدن و تکه‌تکه کردن درختان بلوط و در اجاق انداختن آنها؛ رویه‌ای که سال‌هاست در مناطق جنگلی زاگرس از جمله روستاهای لرستان و شهرستان دورود شاهد آن هستیم. فقط این نیست البته و باید درد بیکاری و نبود درآمد را هم به نبود و کمبود سوخت در این مناطق اضافه کرد، آن هم البته اگر از سمت مسؤولان چاره‌ای نداشته، از نظر محلی‌ها چاره دارد؛ چاره‌ای که چیزی نیست جز دوباره بریدن و تکه‌تکه کردن بلوط‌ها و به آتش سپردن و زغال کردن و فروش آنها به بازارهای محلی و استان‌های همجوار.

اینها که گفتیم قصه تکراری استان‌های زاگرس‌نشینی است که هم سوخت گاز طبیعی ندارند و هم آمار فقر و محرومیت و بیکاری در آنها چشمگیر و بالاست، باز هم مثل لرستان که نرخ بیکاری آن به عدد ۲۰ هم رسیده است. لرستانی که سومین استان پر آب در کشور است و تعداد آبشارها و رودخانه‌ها و چشمه‌هایش پرشمار است و دشت‌ها و جنگل‌ها و جاذبه‌های طبیعی‌اش تماشایی و افسونگر؛ استانی که می‌تواند با صنعت گردشگری ریشه فقر و بیکاری را کنده و سری توی سرها در بیاورد، اما حالا در نبود طرح و برنامه و مدیریت صحیح وجب به وجب جنگل‌ها و سرمایه‌های طبیعی‌اش در حال تخریب و نابودی است.

بی‌خیالی تاکی؟

کاظم سالاروند، دهیار و عضو شورای روستای عمارت شهرستان دورود است و هر روز شاهد تردد ده‌ها کامیونی است که بارشان زغال است و مقصدشان بازار شهر دورود، بروجرد، اراک، ازنا و...

سالاروند وقتی با ما صحبت می‌کند دلش پر از درد است. درد بی‌دردی مسؤولان محیط‌زیست و منابع طبیعی که هیچ قدمی برای پایان دادن به قطع رو به افزایش بلوط‌های زاگرس برنمی‌دارند. خادمی می‌گوید دلیل این همه مماشات و سهل‌انگاری و بی‌خیالی مسؤولان این دو نهاد را متوجه نمی‌شود و تاکید می‌کند اگر آنها امکان و نیروی مورد نیاز برای مقابله با زغال‌فروش‌ها و مافیاهای چوب را ندارند، این مهم را به مردم دلسوز محلی بسپارند.

روستای عمارت در جنوب شرقی شهرستان دورود و در ۲۸کیلومتری آن قرار دارد. در طول این مسیر ۲۸کیلومتری که به منطقه هوله‌ور معروف است، روستاهای متعددی همچون توت گورکش، برآفتاب، دره چنار، جله و تی قرار دارد و سالاروند می‌گوید در طول این مسیر، پوشش جنگلی قابل قبولی وجود دارد که بیش از ۹۰درصد درختان آن بلوط هستند. اما از این مسیر وقتی به سمت روستاهای منطقه راه کج می‌کنیم، از حجم پوشش جنگلی کم و کمتر می‌شود و آنجاست که فاجعه قطع درختان بلوط و نابودی آنها و عریان شدن زمین را به‌وضوح مشاهده می‌کنید؛ عریانی‌هایی که روزبه روز بر حجم آن افزوده می‌شود.

شغل بیشتر مردم روستاهای منطقه دامداری و کشاورزی است. با این حال درآمد حاصل از آن گویا آنقدر نیست که چرخ زندگی مردم محلی را بچرخاند. برخی هم که از همین سرمایه هم بی‌نصیبند، همین باعث شده به درآمدزایی از طریق زغال بلوط روی آورند. سالاروند اما می‌گوید درآمد خوب زغال‌فروشی از یک‌سو و راحتی تهیه آن و بی‌خیالی مسؤولان برای پایان دادن به این رویه باعث شده خانواده‌هایی هم که وضع مالی خوبی دارند به قطع درختان و تهیه زغال و فروش آن مبادرت کنند و این کار آنقدر فراگیر شده که در همه روستاها و کنار خانه هر روستایی یک بشکه در حال سوختن و دود کردن چوب‌های بلوط مشاهده می‌کنید، گویا بر سر تخریب جنگل و از پا درآوردن درختان بلوط، رقابتی شدید درگرفته است.

دهیار روستای عمارت می‌گوید عملکرد خوب منابع طبیعی در سال‌های گذشته تا حدودی باعث کاهش زغال‌فروشی شده بود اما در یکی دو سال اخیر و با اهمال‌کاری مسؤولان این اداره، تهیه زغال و فروش چوب در منطقه صد درصد افزایش یافته است.

سالاروند و بقیه اعضای شورای روستای عمارت در سال‌های گذشته تلاش زیادی کردند تا با اجرایی کردن طرح گردشگری و آماده کردن زیرساخت‌های گردشگری از این طریق برای محلی‌ها کسب درآمد و اشتغال‌زایی کنند و مانع نابودی جنگل‌های زاگرس شوند اما آن‌طور که به ما می‌گویند مسؤولان اداره‌های مختلف با آنها در اجرای این طرح‌ها همکاری نکردند، اما نتیجه‌اش به قول سالاروند شده تردد روزانه ده‌ها کامیون که بین ۵۰ تا ۱۰۰کیسه بزرگ زغال را فقط از روستاهای همین منطقه تهیه و برای فروش به شهرهای اطراف منتقل می‌کنند.

اشتغال ایجاد کنید

مشکل معیشت، دلیل عمده یا بهانه اصلی قطع درختان بلوط است که باید تا دیر نشده دولت فکری به حال آن بکند. این را مسعود خادمی، دهیار روستای درب آستانه شهرستان دورود به ما می‌گوید. خادمی که مدیر انجمن زیست‌محیطی سبزاندیشان اشتران‌کوه است می‌افزاید بیکاری و نبود درآمد باعث شده روستاییان به تهیه و فروش زغال بلوط روی بیاورند: از یک طرف باید به مردم حق بدهیم که برای امرار معاش خانواده خود تلاش کنند، چراکه نمی‌توان شاهد گرسنگی مردم بود. از سوی دیگر نمی‌شود چشم‌ها را روی تخریب رو به افزایش جنگل‌ها بست. بی‌شک اگر دولت‌ها فکری به حال امرار معاش روستاییان بکنند یا شاهد تخریب جنگل‌ها نخواهیم بود یا این تخریب‌ها بسیار کم خواهد شد. دهیار روستای درب آستانه دلیل دیگر تخریب درختان بلوط را مافیای چوب می‌داند و می‌گوید روزانه حجم بزرگی از درختان جنگلی بریده و راهی صنایع مبل‌سازی استان‌های همجوار می‌شود بدون آن‌که کنترل خاصی روی این مهم صورت بگیرد که شاید دلیل آن نبود و کمبود نیرو و امکانات در منابع طبیعی باشد. بحث آفت و بیماری و زوال چوب هم سومین عامل نابودی جنگل‌های زاگرس از نگاه خادمی است که اعتقاد دارد با همه سروصداهایی که تاکنون شده اصولی و کارشناسی شده به آن توجه نشده است و اگر وضع به همین منوال و با همین طرح‌های کلی ادامه یابد، آفت و بیماری هم پا به پای خشکسالی و قطع درختان جنگل‌های زاگرس را برای همیشه ریشه‌کن و نابود خواهد کرد.

جاذبه‌های گردشگری پرشمار، زیرساخت صفر

امیرحسین ارکیان

راهنمای گردشگری طبیعت و فرهنگی در لرستان

گردشگری یکی از پراهمیت‌ترین مقوله‌هایی است که امروزه کشورها با آن روبه‌رو هستند و برخی به نحو احسن از آن درراستای اشتغال‌زایی و درآمدزایی بهره می‌برند؛ صنعتی که جایگزین صنایع پردردسر نفتی است و کشورهای جهان سوم باید مثل سایر کشورها آن را دنبال کنند، چراکه توانسته موتور توسعه بسیاری از کشورهای جهان شود.

متأسفانه در ایران و به‌ویژه لرستان از بهره‌بردن از این صنعت بسیار کوتاهی شده، طوری که ما کمترین درآمد ممکن را نسبت به سایر استان‌ها از بخش گردشگری داریم. این درحالی است که سایت‌های طبیعی، تاریخی و فرهنگی بسیار زیادی در لرستان وجود دارد که هرکدام درصورت توجه و ایجاد زیرساخت‌های لازم می‌تواند به قطب گردشگری و یک منبع درآمدی پایدار برای جوامع محلی تبدیل شود. حتی فراتر از این می‌توان با درآمدهای حاصله از آن به برنامه‌های حمایتی و حفاظتی جنگل‌ها هم مبادرت کرد که هم‌اکنون از کمبود بودجه رنج می‌برند.

اما این اتفاق نیفتاده یعنی به صنعت گردشگری لرستان توجهی نشده تا مردم و به‌ویژه جوامع محلی در نبود شغل و درآمدی که می‌توانست از راه گردشگری و جاذبه‌های گردشگری محل زیست‌شان باشد به طبیعت فشار بیاورند و به قطع درختان و فروش زغال آنها اقدام کنند.

به‌عنوان مثال در شهرستان دورود منطقه‌ای وجود دارد به نام بیشه پیرتون که پاییز آن بسیار زیبا، سحرانگیز و جادویی است و می‌شود در این فصل مملو از گردشگر باشد (البته با توجه به ظرفیت برد تفرجی یعنی ورود گردشگر به‌اندازه برد اکولوژیکی منطقه) اما در عمل وقتی به این بیشه می‌روید، مشاهده می‌کنید حتی یک سرویس بهداشتی تمیز و مناسب ندارد و از یک پل ساده چوبی که گردشگران را از روی رودخانه‌ای با عرض ۱۰متر بگذراند و به بیشه برساند هم بی‌بهره است. در بیشه پیرتون یک غار زیبا و عجیب به نام وقت ساعت وجود دارد که می‌تواند به یکی از قطب‌های مهم گردشگری دنیا تبدیل شود اما حتی بسیاری از مردم خودمان هم نام آن را هنوز نشناخته‌اند؛ غاری که چشمه‌های آن در ساعاتی معین می‌جوشند و در ساعتی خاص خاموش می‌شوند. در این منطقه حتی یک امامزاده به نام پیرعبدا... وجود دارد که می‌تواند قطب گردشگری مذهبی منطقه باشد اما یا در آن بسته است یا اگر باز باشد، داخلش سرد است و سرویس‌های بهداشتی‌اش کثیف.

دشت، غار، رود و آبشار داشته‌ها و ثروت‌های طبیعی و خدادادی مردم لرستان و شهرستان دورود هستند که می‌توانند منبع عظیم درآمد برای آنها باشند و عامل بزرگی برای پایان دادن به تخریب جنگل‌های ارزشمند زاگرس. حتی میوه‌های بلوط ریخته شده روی زمین می‌تواند در صنایع‌دستی به کار رود و پایه ایجاد اشتغال روستایی شود. این امر میسر است در صورت توجه مسؤولان استانی، کشوری و آموزش جوامع محلی و حمایت از توانمندسازی این جوامع و حمایت از صنایع حاشیه‌ای گردشگری و راهنمایان گردشگری. درحالی که اکنون هیچ‌یک از این توجهات و حمایت‌ها وجود ندارد.

این منطقه حتی گاز طبیعی ندارد و اقامتگاه‌های بومگردی که تأسیس شده آن‌قدر سرد است که اگر گذر گردشگری هم به آنها بیفتد برای اسکان شبانه خود آنها را انتخاب نمی‌کند و این یعنی این‌که گردشگر به منطقه می‌آید بدون آن‌که پولی در اینجا و به نفع مردم محلی خرج کند.

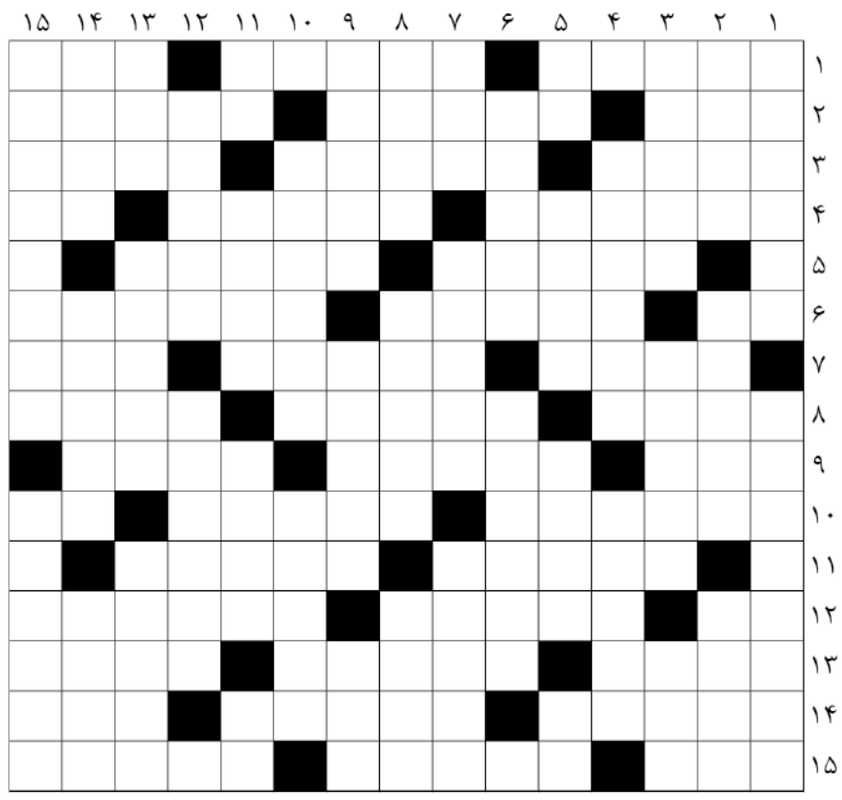
طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۶۰۸۹

جدول عادی

افقی: ۱) ریسمانی از یال اسب- خلاصه‌گویی- گوسفند عربی ۲) کناره و حاشیه- نوعی پارچه با الیاف طبیعی- هدیه چهره‌گشایی عروس ۳) واحد شمارش قنات- درج‌شده- محل هنرنمایی دلقک ۴) ماساژ- پایتخت ژاپن- آقای آلمانی ۵) در حال نالیدن- ناسپاسی ۶) عرب می‌گوید: بگو- صدمه‌دیده- دروغ نمی‌گوید ۷) خودروی باربری کوچک- جعبه نگهداری اموال- خداحافظی بیگانه ۸) شبکه تلویزیونی نوجوانان- فلاپی‌دیسک- خوراکی سنتی کرمان ۹) از الفبا- این بیماری منجر به کاهش آب و املاح بدن می‌شود- شاخه باریک درخت ۱۰) هنرپیشه- گودی- E ۱۱) میوه آماده چیدن- بازیکن خط میانی ۱۲) حس بویایی- وسایل- میز سخنرانی ۱۳) گردکان- شرح داده‌شده- ویروس سگی ۱۴) رهبر قوم هون- بیشترین حد- سخن زیر لب از روی نارضایتی ۱۵) بخشش، عطا- زمان سنج- پر جنب و جوش.

عمودی: ۱) قوی‌هیکل و زورمند- محل نگهداری سالمندان ۲) اندام تنفسی ماهی- مخترع سینما- دارای نظم ۳) لقب رستم دستان- از تیم‌های فوتبال باشگاهی ایتالیا- خون‌بها ۴) شبیه- مأمور تشریفات صفوی ۵) اراده- ابزارها- باز را خنثی می‌کند- پیش‌درآمد آشغال ۶) جمع ملک- مستعمل و کارکرده ۷) فلز قرآنی- پیشانی- نوعی برنج ایرانی ۸) نیکویی- رنگ کردن کوتاه‌مدت مو- زمزمه کردن ۹) رهاشده به حال خود- بی‌رنگ کردن مو با مواد شیمیایی- خطی در دایره ۱۰) بزرگ‌ترین میوه درختی جهان- مجلس ترحیم ۱۱) قومی ایرانی- زین و برگ اسب- بیزاری- دو تا الف ۱۲) احساس آزاردهنده- شیرینی سوغات تبریز ۱۳) ثروتمند- کامپیوتر قابل حمل- فلزی درخشان و سمی ۱۴) شماره- کهن‌ترین قسمت اوستا- جلادهنده کفش ۱۵) امواجی برای پخت و پز- سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد.

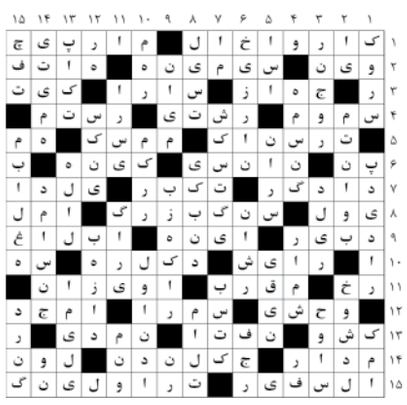

جدول ویژه

افقی: ۱) نوعی شکلات- دارای ویژگی‌های دلاورانه- سم حشره‌کش ۲) لوازم منزل- ولگردان- ضربه‌ای در بدمینتون ۳) شاعر و نویسنده پرتغالی و از بانیان پست مدرنیسم- همراه- پوست میش دباغی‌شده ۴) دیه- از طوایف کرد ایران- پیشوند سلب ۵) سردار دلیر اشکانی که کراسوس رومی را شکست داد- تتمه حساب ۶) لقب سلاطین پیشدادی- عازم شدن- اسب تندرو ۷) مخمصه- لبریز- برگ برنده ۸) ترانه- کلاه ایمنی- هنرمند دوربین به دست ۹) نشاط، شادمانی- میزبان المپیک ۱۹۶۴- شب پیش رو ۱۰) ترموسفر- میله فلزی نازک- درون دهان ۱۱) ناخالص- نژاد مردم پرو ۱۲) آخرین یک‌رقمی- فیلمی ساخته داوود میرباقری- پذیرش سفیر ۱۳) سلول جنسی بالغ- غمگین- مکث ۱۴) دیوی در شاهنامه که با رستم جنگید- هادی الکتریسیته- سرپیچی کردن ۱۵) مقام و رتبه- قبول کردن- ملازم.

عمودی: ۱) غذای سنتی ایرانی که پایه آن برنج است- معادل فارسی مینیاتور ۲) پستانداری با پوزه دراز- دانشگاهی در مکزیک- حافظه اصلی کامپیوتر ۳) فیلم کوتاه تبلیغی- سبزی کباب- موی پلک چشم ۴) آوازی در دستگاه شور- کم کردن ۵) نشانه جمع- بی‌بند و بار- مسیحی- گفت‌وگوی خودمانی ۶) یاقوت سرخ- مجموعه شعر معروف آندره برتون ۷) زمان حاضر- خودداری کردن- بی‌مذهب ۸) گداخته‌شده- رسم کردن- شریک زندگی ۹) تعهد قانونی- شکفته‌شده- علف ۱۰) نوعی طلاق- به راست متمایل شدن ۱۱) تصرف در مالی- شهری در شهرستان رفسنجان- پاندول- سودای ناله ۱۲) گریزنده از روی ترس- نتیجه‌کار ۱۳) چینه دیوار- مجرای تهویه هوا- گذراندن ۱۴) شب گذشته- بزرگ‌ترین مسجد ایران که در شیراز واقع است- خبر رساندن ۱۵) هافبک میانی آلمانی تیم فوتبال رئال مادرید- لحظه مناسب و حساس.

حل جدول عادی شماره ۶۰۸۸

حل جدول ویژه شماره ۶۰۸۸

